

Hvat er sosialisma í dag?

Danski fólkatingsmaðurin Mogens Camre gevur í dag í SOSIALINUM eitt yvirliit yvir lit yvir ta nútímans demokratisku sosialismuna, og hvat hon hevur at berjast ímóti í samfelag okkara

Mótstøðumenn okkara halda, at sosialisman bert eigur heim sitt í tí fátæka samfelagnum, og at hon í dag við tí munandi størri vælstandinum hevur endað spel sitt. Teir royna samstundis at tekna eina mynd av sosialismuni sum ein samfelagsháttur, sum serstakliga ber eyðkenni av einari samfelagsligari uppflegging í viðurskiptini hjá borgarunum, har alt gerst einsrettað og grátt.

Tá ið tað í vissan mun er eydnast mótstøðumonnum okkara at fáa nógv fólk til at trúgva hesari myndini, má atvoldin vera tann, at vit ikki hava verið nóg dugnaligir, at vit hava verið vánaligir sosialistar — tí sosialisman er nakað púasta annað enn rangmynd teirra.

Ein partur av teimum samfelagstrupulleikum, sum sosialdemokratiini í Nordanlondum hava kempað ímóti gjøgnum fyrstu helvt av hesi öld, er vordin loystur; summi hava broytt útsjón og innihald, og heilt nýggir trupulleikar og avbjóðanir eru komin afturat.

Teir mest álvarsomu trupulleikar, sum vit hava at kempa ímóti, er ómynduggeran av menniskjuni, tað ovurvakandi fólkatalið í heiminum, hóttnin frá altýðandi krigsvápn heims veldanna og óreinskan.

Ómynduggerðin av menniskjuni er eitt úrslit av teimum djúptgangandi ójavnunum, sum finnst millum menniskjunum, og av at samfelagsframburðurin ber dām av einum støðugt hægri og meira óskililugum teknikki — í víðasta tydingi av hesum orðinum.

Tann tydingarmiklasti parturin av framburðinum liggur í hondunum á kapitalhugamálunum hjá einum fátali, og samstundis er vitin hjá hesum fáum av avleiðingarnar av framburðinum so lítil, at hesi fáu ikki kunnu vara seg fyri teimum — enn siga skilja tær.

Framburðurin eltir tí ikki tey mál, sum meirilutin av fólkinum hevur áhuga fyri, men skapar eitt ófruktugt kappingarsamfelag uttan soli-

daritetskenslu og uttan menniskjansligan hita — eitt samfelags, har fólkio kennur seg fremmant í mun til teirri tilveru, sum tað neyðist at liva.

Yvir fyri hesari avbjóðing setur sosialisman fram kravið um javnaður millum øll fólk; javnaður í figgjarligum viðurskiptum, javnaður í atgongd til útbúgving, javnaður í megi til at ávirka tilveru sína. Hetta vil siga, at allar avgerðir í samfelagnum mugu demokratiserast út í odd og egg.

Mótstøðumenn okkara vilja sjálvsagt vera við, at menniskjuni eru so ymisk, at javnaður er ógjörilgur. Soleiðis ser tað eisini út, tá ein bert hyggur at tí í bæði, men í veruleikanum eru tað tey ójavnur vilkorini, sum gera menniskjuni ójovn. Lágur inntøkur merkja ringari ibúðir, ringari fœðiviðurskipti og ringari sunnheit — og framvegis eisini ringari útbúgvingarmøguleikar.

Hogar inntøkur, góð ibúðarviðurskipti og góð vakstrarvilkor fremur undir allarflestum umstøðum eina góða útbúgving og haraftaná eina fasta støðu.

Hesir veruleikar halda støttarsamfelagnum uppi — ið finst í dag fult so væl sum fyri

100 árum síðani. Vit hava øll fingið tað betri, men skilnaðurin finnst enn, og hann er ikki blivin minni.

Við at skapa størri javnaður — gjøgnum útbúgvingarpolitikkinn, skattapolitikkinn, ibúðarpolitikkinn, arbeidsmarknaðs- og mentunnar- og sosialpolitikkinn, vilja vit gera fólk meira trygg og geva teimum møguleika fyri at gerast var við støðu teirra og arbeidslag samfelagsins. Gjøgnum figgjarligt demokrati vilja vit beina ávirkan fólksins inn í figgjarliga stýrslag samfelagsins. Við at gera fólk var við alt hetta verður grundarlagið fyri einari gjøgnumdemokratisering av øllum samfelagnum lagdur, og á tann hátt grundarlagið fyri at umskapa alt samfelagið til frælsi, javnaður og brøðralag, so sum sosialistar í meira enn 100 ár hava tosað um tað.

Hesin framburður vil fœra tað við sær, at ein minniluti vil missa nokur framhjárettindi — bæði viðvikjandi megi og figgjarligum møguleikum, og tí vil demokratiseringin ivaleyst neyvan kunna henda uttan ein harðan politiskan bardaga. Men tað samfelagið, ið skapað verður, vil gerast betri hjá øllum at liva í.

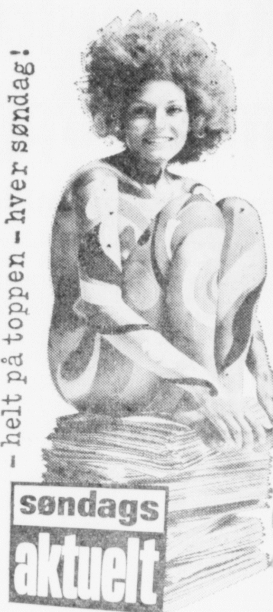
Støttarsamfelagið finnst ikki bert innanfyri ta einstøku tjóðina, men eisini tá tú tekur allan heimin sum eina heild. Ein partur av teirri neyð, svongd og óvitan, sum finnst í teimum tilafturskomnu londunum, er tann fólkatalsvokstururin, ið man vera ein av teimum størstu vandunum, sum eru í framtíðini. Tað er av avgerandi tydingi at menniskjan kann halda fram við at liva, at fólkatalið í heiminum ikki økist meira.

Eydnast tað ikki at støða á fólkatalinum innan tey næstu árin, vil jarðarknotturin verða raktur av einari hungursvanlukku, har tað ikki ber til at sigga tær politisku avleiðingar. Longu í dag liggur tann tydingarmesta orsøkin til spenningin í heiminum í muninum millum tann ríka og tann fátæka heimin. Hesin spenningur hevur fœrt tann ríka heimin inn í eina hernaðardubbing, sum vil leggja allan jarðarknottin oyðan, um hon endar í einum stórkríggi.

Út frá einum sosialistiskum sjónarmiði kann fátækadómio í heiminum ikki innibygjast ella kúgast við napalimbumbum ella amerikanskum hermonnum. Kríggj móti teimum fátæku londunum útgera ikki nakra hóttna móti okkum, um vit solidariserast okkum við teimum, og í staðin fyri at nýta tey við at keypa vorur teirra til undirpris, seta í verk ein heimsfevnandi sosialpolitikk fyri at kova neyðina og seta í verk uppafurbyggingina.

Ti mugu sosialistar í tí ríka heiminum, sum vit hoyra til, styðja tey tilafturskomnu londini í bardaga teirra móti imperialismuni, og nýta av ríkiðomi okkara fyri at fœra fyri einari heimsfevnandi vanlukku. Vit mugu fremja eina avdubb-

- helt pá toppen - hver søndag:

ing og nýta mogleikarnar til framburðshjálp.

Millum tey fyra tydingarmiklastu málini, sum tað okkara settur okkum fyri, er eisini óreinskan. Hon útger tann sama hóttnin yvir fyri ta kapitalistiska samfelagið sum tað sosialistiska. Tað kapitalistiska samfelagið stendur tó — eins og onnur ódemokratisk samfelag — í vanda fyri, at teir sum hava ta figgjarligu maktina, ikki vilja ella kunna broyta framleiðsluviðurskiptini, ella nýta tað, sum er neyðugt fyri at berjast móti tí óreinskuvanda, sum vil gera jørðina til ein livleysan fylgissvein um bert 20-30 ár, um ikki okkurt álvarsamt verður gjørt við tað. Her yvir fyri stendur viljin hjá teirri demokratisku sosialismuni til at skapa eina framtíð fyri fólkið — ikki fyri vinningin.

Tann demokratiska sosialisman skilir seg burtur frá bæði kapitalismuni og liberalismuni við tóma frælsi teirra, sum bert merkir frælsi fyri tann sterka minnilutan, og frá tí miðstöðustyrri hjá teirri sovjetisku kommunismuni, sum eisini bert savnar megina hjá nokrum fáum. Sosialisman ynskir alla megi til fólkio — eitt fólk, sum er vakio og veit, hvat tað er. Slikt hendir tó ikki av sjálvum sær — tað hendir bert gjøgnum hart politiskt arbeiði.

Mogens Camre.

Burtur við óruddinum

Fútin hevur sent rundskriv til sýslumenn og politistøðir viðvikjandi óruddi

Tað liggur nógv órudd og rekst millum hús, úti í náttúruni og viðahvar annars og misprýðir.

Fútin sigur, at so nógv órudd liggur og rekst ymsastaðni, at neyðugt er at gera nakað álvarsligt við málið.

Galdandi lóg um náttúrufríðing sigur m. a., at bilvrak o. a. skal upphoggast og koyr-

ast burtur so tað ikki skemmir náttúruna.

Í rundskrivinum sigur fútin, at vilja fólk ikki flyta óruddið burtur hóast politioð hevur heitt á tey, skal raportur takast og senda fútanum.

Av náttúruvakrum økjum hava vit ikki nógv av, og var tað tí skammiligt og syndarligt, at t. d. ruskovnurin varð lagd-

ur úti í Havnadali, sum eisini varð átalad her í blaðnum.

Hetta er eitt tað vakrasta oki uttanfyri Havnina, og er tað nú oyðilagt við lorti, lukti og royki. Vit tóku einaferð eina mynd harúti, so lesararnir kunnu meta um, hvussu illa hetta vakra oki fór.

FØROYA

BANKI

banki FØROYA